

Mackó

Mackó most karácsonykor múlt tizennégy éves. Emberi kort számítva ez nem nagy idő, de mackói viszonylatban, most van férfikora delén. Eredetét – amint mondani szokás – homály fedi, de ez Mackót nem bántja. Minket se. Mackót ezelőtt tizennégy évvel a karácsonyfa alatt találtuk, s ezzel a háznak és a családnak teljes jogú tagja lett. Arra már senki sem emlékszik, hogy melyik gyerek kapta, mert hol az egyikkel aludt, hol a másikkal, sőt velem is, ha senki nem volt otthon és szigorúan meg lett hagyva, hogy:

– Mackókára tessék vigyázni...

– Persze, hogy vigyázok.

S amikor megérkeztek, megkérdezték:

– Mackó jó volt?

– Csak ti lettetek volna olyanok...

Egyszóval, arról szó sem lehet, mintha Mackó csak közönséges, bazári, cipőgombszemű, sárgabőrű mackó lenne. Mackó egyéniség, aki alkalomadtán véleményt mond, ha kell szigorú, tapintatos, részvevő, lovag és végeredményben – a barátom.

„Az igazi barátságnak baleset a próbaköve” – olvastuk valamikor és valahol, és ha ez igaz, akkor ő a leghívebb barát, mert amikor az ostrom után felmentünk lakásunkba, egyedül Mackó őrködött a tépett karácsonyfa alatt. Elmentek a babák és bohócok, el a vonatok és repülőgépek, puskák és kardok, sőt ajtók és ablakok, de Mackó nem, mert Mackó nem olyan...

Azóta a barátom. Azóta meghallgatom a tanácsát, és elmondom neki bánatom, ő ilyenkor bölcsen hallgat, és ha valaki azt hiszi, hogy bölcsen hallgatni könnyű dolog, látszik, hogy nem ért hozzá.

Mackó ettől kezdve nem volt már többé játékszer – nem is engedtem volna – igaz, a gyerekek is felnőttek, ámbár fiam még sokáig vele aludt, amíg valaki rá nem döbbsentette, hogy ez már nem illik, sőt nevetséges... egy ilyen nagyfiútól. Az illető természetesen – nem mackó volt, az illető egyszerűen számár volt, mert elvett valamit a gyerektől, amit soha visszaadni már nem lehet.

Nem szóltam semmit. Azt már nem hitte a gyerek, hogy Mackó igenis Valaki és azt még nem tudta, hogy a látszólag élettelen lények is élhetnek az emberi lélek sugárzásától – hát nem magyaráztam, de Mackót magamhoz vettem, illendően megkérdezve, hogy:

– Mit szólnál, Mackóka, ha ezután nálam lennél?

Mackó alig észrevehetően hunyorított, s ezzel a dolog el volt intézve. Azóta legtöbbször az ágyam mel-

letti asztalkán tartózkodik, hacsak fontosabb esemény máshova nem szólítja.

Ilyen fontos esemény például, ha leesik a hó és Mackó meg akarja nézni a külső világot. A külső világ alatt nemcsak a nagy fehérség értendő, hanem a cinkék és rigók is, akik az ablakba tett etetőn helytelenkednek. Van egy cinegém, amelyik verekedő természetű, ezt Mackó több ízben megfeddte...

Az ablakban, kislányom régi hósapkáján ül – kopott már fenekén a szőrme – és egyébként is téli holmik vesz magára. Annak idején, valamelyik karácsonyra kucsmát és hócipőt kapott, és Mackó megkívánja, hogy az évszaknak megfelelően öltöztessük.

Van azután, hogy Mackókát a barátság szólítja el megszokott helyéről. Amikor kórházban voltam, természetesen meglátogatott.

– Mackóval nem lehetett már bírni – mondta kislányom –, hát behoztam.

Tél volt akkor is, és Mackó a téli felszerelésen kívül vöröskeresztes karszalagot viselt, s hátizsákjában kötszerek voltak. Bent is maradt velem, s együtt jöttünk haza.

Ha Mackót sérelem éri, azt is megtudom és erélyesen síkra szálllok mellette. Ilyen eset volt, amikor nadrágjába moly esett és – igen, óh asszonyi logika!! – Mackót verték meg, kiporolván nadrágját, mert nem vigyázott rá... Hát ez jellemző – mondtam, (amikor egyedül maradtunk) és levélben azonnal elpanaszkodtuk a kislánynak, aki most nincs itthon.

– Megvern, azt értik! – méltatlankodtam, amikor nyár lett. – De hol az ígért short?

Mackónak ugyanis a meleg napok megérkeztével rövidnadrág lett ígérve, de a nadrág egyre később.

– Hűvös a nyár – mentegetődzött feleségem.

– Ez nem magyarázat, megírom a kislánynak.

És meg is írtuk.

– Ámbár – pislogott Mackóka este, amikor magunk közt maradtunk –, ámbár talán nem is kellett volna megírni. Tényleg, kibírható a hőség...

Mackó nagyon tapintatos és igénytelen.

És azt sem tagadom, hogy Mackó nélkül nincs karácsony. Tizennégy éve minden szenteste ott ül a karácsonyfa alatt kopott, sárga bundájában, szerényen, ám komoly felsőbbbséggel szemlélve az új jövevényeket, akik hiába parádéznak mulandó ragyogásukban, nekik már nincs, aki szívet adjon, mert nem gyerekek már a gyerekek.

Felnőttek. El is hagynak bennünket, mert ez a dolog rendje és ez nem is baj. Persze baj lenne, ha

Mackó időnként nem figyelmeztetne, hogy jó lesz már levelet írni, és nem vigasztalna vidám kis fekete orrával fintorogva, hogy ha elmentek, majd vissza is jönnek. Ebben aztán meg is nyugszunk szépen, mert Mackó megbízható.

És ha mindezek után valaki azt mondaná, hogy kár egy ilyen kopott, kis bazári medve körül akkora húhót csapni, mintha élne, hát én annak még csak nem

is válaszolnék, mert az ilyen szegény, hamuevő felnőtt sohase értheti meg, hogy Mackóka nagyon is él!

Nevet, ha alkalom adódik, és sír, ha muszáj és pontosan addig él, ameddig mi.

(1950)

*

Megjelent az Új Emberben, 1950. január 29-én. Tartalmazzák a Tarka rét (1973) és az Útra kelünk (2008) c. kötetek.